

Bohadlo, Stanislav

Wenceslao Pichl a jeho neznámé dopisy

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. H, Řada hudebněvědná.
2003-2005, vol. 52-54, iss. H38-40, pp. [91]-101

ISBN 80-210-3965-5

ISSN 1212-0391

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/112020>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

STANISLAV BOHADLO, KUKS

WENCESLAO PICHL A JEHO NEZNÁMÉ DOPISY

„Hudba byla kdysi mojí profesí,
nyní je zábavou a vášní.“

W. Pichl, Miláno 1783

Když se v Bechyni v jižních Čechách narodil v roce 1741 nadaný zpěvák, houslista, skladatel, kapelník a hudební historik **Václav Pichl** (1741–1805), vstupoval do politické i hudební Evropy císařovny Marie Terezie a pruského krále Friedricha II., kteří právě uzavírali Vratislavský mír. V témž roce se narodili skladatelé A. M. Grétry, J. G. Krebs, A. L. Tomasini, Jean-Pierre Duport nebo B. Giacometti. Händel dokončoval po 23 dnech své oratorium *Mesiáš* a J. Ph. Rameau dopsal svůj slavný cembalový cyklus *Pieces de clavecin en concerts*. Vitus Bering vstoupil z Ruska na Aljašku a Anders Celsius zavedl desetinný systém měření teploty.

Když Pichl po 64 letech života svět v roce 1805 opouštěl, Napoleon se právě chystal zvítězit u Slavkova a americká expedice Lewis & Clark se blížila k Pacifiku. V témž roce zemřeli i Friedrich von Schiller a Luigi Boccherini. Pichl ještě žil, když nahluchlý Beethoven řídil ve Vídni „*Eroicu*“, ale říjnové premiéry jeho „*Fidelia*“ se už nedočkal.

Berlínský skladatel a hudební cestovatel Johann F. Reichardt poznamenal v roce 1809 při návštěvě Prahy, že v Čechách jsou časnější jara než ve Vídni, odvolával se i na svou návštěvu v roce 1773 a ještě citoval Risbekův výrok, že „Čechy jsou zaslíbenou zemí a mají nádherné klima“.¹ A hudební pověst Čech? Skladatel Reichardt se v Berlíně oženil s dcerou F. Bendy a věděl o záplavě hudebníků z Čech v německých dvorních orchestrech. Byl to nejspíše právě onen „Professore di Musica di Germania“ nebo „il mio amico a Berlino“, za kterého se Pichl v korespondenci přimlouval, aby získal členství v boloňské Accademia Filarmonica (1781)?

¹ Reichardt, J. F.: *Vertraute Briefe geschrieben auf einer Reise nach Wien ...1808 – 1809*, Amsterdam 1810, 2. díl, s. 198

Můžeme se obecně opřít o nestranné hodnocení vývoje hudby „v Německu“ (Čechy byly považovány za jeho součást) v 18. století z pera dopisovatele lipských novin *Allgemeine musikalische Zeitung* Johanna K. F. Triesta (1764-1810) z roku 1801. Potvrzuje označení Čech „konzervatoří Evropy“ anglického hudebního historika Charlese Burneyho z počátku 70. let 18. století. Triest tvrdí, že Čechy (Bohemia) jsou vedle Saska, Šlesvicka a Švábska provincií s „přirozenými dispozicemi pro hudbu“ a na jiném místě dodává, že „lidé ve Vídni, Drážďanech, Praze, Lipsku, Mnichově i v Hamburku ... velice oceňovali a podporovali hudební umění“. Význam Prahy a českých zemí pro hudební kulturu rakouské monarchie ilustruje nepřímě i *Oesterreichische National-Encyklopädie* z let 1835/36, šestidílný slovník, který obsahuje na 90 (resp. 115) hesel o hudebnících v Čechách narozených nebo zde do roku 1835/36 působících.² Už podle *Künstlerlexikonu* pražského premonstráta J. G. Dlabacze z roku 1815 bylo z 951 profesionálních hudebníků mezi lety 1740 – 1810 celkem 409 v zahraničí, z toho 360 v zahraničí zůstalo a 49 se vracovalo domů. V Rakousku jich působilo 106, z toho ve Vídni 79. Další nejčastější českou štací bylo Německo (69 jmen) s městy Drážďany a Berlín. Na dalším místě carská kapela v Petrohradu (44). V Esterházyho kapele pod vedením J. Haydna hrálo v letech 1781 – 1790 mezi 23 – 30 členy asi 14 českých (böhmische = z Čech) hráčů.

Muzikantská kariéra Václava Pichla byla pro Čechy typická: hudební vzdělání poskytl místní kůr a kantor v Bechyni, následovala jezuitská kolej v Březnici a pak pražská univerzita. Studoval u Josefa Seegera kontrapunkt a hrál na housle na kůru Týnského chrámu na staroměstském náměstí v Praze. V roce 1782 v dopise uvedl: „*Oplakávám mého prvního učitele p. Josefa Seegera, zemřelého před měsícem v Praze. Tento nebožtík býval kromě velkých zásluh o hudební umění i kavalír. Praha v něm ztratila varhaníka svého druhu, který hrál skutečně znamenitě...Byl ve varhanách žákem minority P. Bohuslava [Černohorského, 1684-1742] a v kontrapunktu [J.] Zacha a [F.] Tůmy.*“³ Pichlův text je jediný, který dokazuje existenci tzv. Čerhonorského školy, pražskou skladatelskou linií i italskou orientaci nejen Pichla ale i jeho současníka J. Myslivečka. Když uherský biskup Patačič hledal hudebníky pro svůj orchestr, poslal svého kapelníka Karl Ditterse von Dittersdorf i do Prahy. Zde mu ředitel pražského divadelního orchestru a velký obdivovatel Mozarta Strobach představil kromě dalších muzikantů i Václava Pichla. V letech 1765 – 1769 byl pak Pichl skutečně houslistou a zástupcem kapelníka Ditterse v biskupské kapele Adama Patačiče ve Velkém Varadině v Uhersku (dnes Oradea v Rumunsku). Dittersdorf a Pichl byli blízkými přáteli. Když se oba zamilovali do mladých dívek u dvora a Dittersdorf byl otcem nevěsty odmítnut, Pichl ho utěšoval. Dittersdorf ve svých *Vzpomínkách* také uvedl, že „řeč toho milého a chytrého mladíka měla na mě větší účinek než moud-

² Antonicek, T.: Wenn es die „böhmischen Musikanten“ nicht gegeben hätte“ in: Prof. Jiří Fukač Festschrift / Commemorative Book, ed. S. Bohadlo, Gaudeamus H. Králové & Gate Náchod 1998, s. 18 a násl.

³ Straková, T.: Václav Pichl a jeho vztah k Giov. Bat. Martinimu, ČMM XLVII (1962), s. 184

ré rady biskupovy“. Pichl později nesl nejhůře ze všech biskupovo rozhodnutí o rozpuštění varadinské kapely (1769). Ditters ještě před odjezdem zinscenoval zasnuby a svatbu pro svého přítele Pichla a jeho milovanou dívku. Společně pak cestovali i do Pešti a do Vídně,⁴ kde mu ještě Ditters zajistil místo 1. houslisty v divadelním orchestru: „*Plat byl pouze 450 zlatých, avšak Pichl s velkou radostí místo přijal. Zaměstnán byl jen večer, takže měl celý den volný a mohl si přivydělat soukromým vyučováním. Byl jsem rád, že se mi podařilo svého nejlepšího přítele dobře usadit se zaručeným příjmem 1050 zlatých ročně.*“⁵ Mezi 1. dubnem 1774 a 28. únorem 1775 dostával také Pichl peníze z rozpočtu vídeňského Hofburg Theater za opisy dvou Vaňhalových a mnoha dalších symfonií.⁶

Pichl pak pomáhal Dittersdorfovi vyjednávat provedení jeho oratoria *Esther* ve Vídni ve prospěch Ústavu vdov po hudebnících. Tuto instituci založil a řídil F. L. Gassman a Ditters skutečně přijel na provedení i s vratislavským biskupem až ze Slezska. Císař Josef II. byl před vánocemi 1773 přítomen všem zkouškám stejně jako Pichl, který Dittersdorfovi tlumočil, jak císař cenil jeho oratorium, dokonce více než Gassmanovo nebo Haaseho.

Ditters byl už zase šest týdnů na svém působišti na Jánském vrchu, když mu Pichl sděloval, že se uvolnilo kapelnické místo po Gassmannovi ve Vídni a že císař jistě očekává, že se o něj Ditters bude ucházet. Ten však odpověděl, že čeká od biskupa navýšení platu, a tak z opětovného setkání hudebních přátel ve Vídni sešlo. Císař se také poněkud urazil možná i proto, že Pichlovo vyjednávání nebylo příliš taktické. Josef II. ovšem slyšel Pichlovy instrumentální skladby včetně sólové houslové sonáty v roce 1784 při návštěvě Milána a „byly laskavě a vlídně přijaty“. Breitkopfovo lipské nakladatelství nabízelo už v roce 1773 skladbu *Sinfonia da Pichl als Ditters*, která svědčí o tom, že Pichl jako výraz přátelství i jako poklonu svému hudebnímu vzoru napsal sinfonii v Dittersdorfově duchu. Jestliže Ditters proslul svými 12 programními symfoniemi podle Ovidiových *Metamorfóz*, nalezneme také u Pichla cyklus symfonií s názvy jednotlivých řeckých múz: *Terpsichore, Euterpe, Uranie, Clio, Melpomene, Calliope, Thalia a Polyhymnia* (cca 1764 – 1769). Antická mimohudební tematika se objevuje i v dalších jeho symfoniích jako *Diana, Apollo, Pallas, Flora, Saturnus* aj., ale programnost je mnohem méně konkrétní než u Ditterse.

Pichl podobně jako jeho přítel také dvakrát nepřijal nabídku kapelnického místa v Petrohradu.⁷ Marie Terezie ho pak doporučila místo Mozarta na post komorního kapelníka, skladatele a komorníka pro rakouského místodržitele Lombardie v Miláně, arcivévodu Ferdinanda d'Este. Do Milána přicestoval Pichl patrně v roce 1777 a zůstal v arcivévodských službách dvacet let až do roku 1796. Měl

⁴ Vzpomínky hudebníka XVIII. století ... diktoval K. Ditters z Dittersdorfu, SNKLHU Praha 1959, s. 115 a násl.

⁵ Tamtéž, s. 130

⁶ Bryan, P.: Johann Waňhal, Viennese Symphonist, His Life and His Music Environment. Pendragon Press, NY 1997, s. 24

⁷ Straková, T., s. 166

nejprve titul Dveřník a *Directeur en Musique* (ředitel hudby) a bydlel v Casa Lampugnana poblíž kostela S. Protaso ad Monachos. Později se v korespondenci podepisoval jako *Wenceslao Pichl direttore di Musica di S[ua] A[ltezza] Reale Arciduca Ferdinando*. V arcivévodských komnatách se denně muzicírovalo, zejména za přítomnosti hostů, krajanů a cizinců. Pichl cestoval se dvorem po Itálii (Mantova, Monza) a získával si respekt a přátele v hudebních centrech celé země, jak dokládá v memoárech i Vojtěch Jírovec: „*Pichl dosáhl jako skladatel symfonií, kvartet a chrámové hudby velké slávy a náležel tehdy k nejpřednějším skladatelům evropským*.“⁸ Plnil snad v Miláně i roli hudebního agenta pro Mikuláše Esterházyho. Jeho skladby kopíroval a prováděl v Esterháze J. Haydn (Pichl ho označoval jako *mio amico*) a v kopiích a autografech se objevují v hudebních sbírkách celé Evropy. Pichlovy skladby byly často připisovány jiným autorům, jako např. *Missa solemnis* pro sm. sbor, sóla, smyčce, 2 hoboje, 2 trubky, tympány a basso continuo, údajně Haydnova.⁹ Naopak jiné tři Vaňhalovy¹⁰ symfonie vydal nakladatel Guera v Lyonu (1782/83) s titulní stranou „od pánů Haydna a Pichla“.

Podle vlastní evidence napsal na 700 kompozic! Po L. Cherubinim posílal učenímu Padre Martinimu do Boloně v roce 1784 svůj portrét. Udržoval vztahy se skladateli, s nimiž se seznámil na půdě mantovské (1779) a boloňské Accademia Filarmonica. Pichl je prvním českým skladatelem, který pochopil po navázání korespondence s Padre Martinim v Bologni význam faktografie a hudební historiografie a stal se aktivním spolupracovníkem na jeho připravovaných hudebních dějinách. „*Jestliže ti rukama projde jakékoliv pojednání, pochvala nebo oslava hudebního umění, ať už od jakéhokoli autora a na libovolné téma, ponížene prosím, abys mi je zaslal*“, píše Pichl latinsky v prvním dopise do Boloně v květnu 1778. Padre Martinimu neopomněl latinsky sdělit: „*Můj nejjasnější arcivévoda Tě něžně miluje a cení si Tě*.“¹¹ Napsal práci o českých hudebnících v Itálii, která se bohužel nedochovala stejně jako český překlad Mozartovy *Kouzelné flétny*.

Pichlova biografická práce a encyklopedická pečlivost se dočkala pokračování, když pro Dlabáčův *Künstlerlexikon* (Praha 1815) napsal přes 900 hesel. Takovou práci žádný z aktivních skladatelů a hudebníků od dob Mathessonových nevykonal.

Pichl vytvořil na 150 kvartet a jeho symfonie figurovaly frekvencí i slohem vedle Dittersdorfových a Haydnových (v jeho středním období). Jeho skladby tiskli od roku 1779 nakladatelé v Berlíně, Offenbachu, Paříži, Lyonu, Vídni, Amsterdamu, Lipsku a Hamburku. Ke konci století si Pichla cenili více jako skladatele chrámové hudby a houslových koncertů. Zejména jeho cyklus *Cento*

⁸ Vlastní životopis Vojtěcha Jírovce, ed. F. Bartoš, Topičova edice v Praze 1940, s. 56

⁹ HÄGELE, F., Mario Schwarz: “Vorwort / Preface”. Joseph Haydn. *Missa solemnis* für 4-stg. gem. Chor, Soli, Streicher, 2 Oboen, 2 Trompeten, Pauken und Basso continuo. Hrsg. von ~ und Mario Schwarz (Adliswil: Kunzelmann, 2003), S. [1–2].

¹⁰ Bryan, s. 112

¹¹ Straková, s. 170

variazioni, op 11, 1787 (Sto variací) věnovaný virtuóзовi Pietro Nardinimu, je považován za dokonalou antologii technických úkolů pro virtuózní houslovou hru. Není divu, že Pichl byl Jírovcem (zřejmě neprávem) označován za učitele N. Paganiniho.

Pro svého přítele v Berlíně (Reichardt?) získával Pichl od Padre Martiniho usilovně opisy oper Leonarda Lea. V latinském dopise ze 13. června 1778 vypsal čtyři jeho opery (*Adriano in Siria*, *Artasserse*, *Olympiade*, *Il Lucio Vero*¹²) a kromě toho ještě *12 Cantate* F. Gaspariniho a tisk sbírky žalmů *Estro Poetico armonico* B. Marcella. Nespokojil se s pouhým opisem árií, ale žádal Martiniho opětovně o kopii celé opery, tj. včetně recitativů.

Pozoruhodný zájem o hudební teorii projevil Pichl v psaní z 5. srpna 1780, kde referuje o tištěném dopise P. Giovenale Sacchiho (1726–1789), adresovaném Pichlovi, kde se objevuje kritika Rameauova pojetí generálbasu.¹³ Pichl totiž sdílel pochybnosti o tom, že dvě či více paralelních kvint v kompozici působí nelibost. Obrací se tedy na autoritu Martiniho a prosí ho o názor a na příčinu tohoto stavu. „Podle mých chabých znalostí se mi zdá, že autor [Sacchi] má pravdu, zdůrazniv více metafyzické příčiny než fyzikální a matematické.“¹⁴ Edice Pichlovy korespondence od T. Strakové však neuvádí koncept odpovědi P. Martiniho Pichlovi, kde se praví: „*Nejctihodnější a nejmávanější pane Pichl. Jen před pár dny jsem obdržel tištěný dopis nejctihodnějšího P. Giovenale Sacchiho, a dosud jsem ho přečetl jen za polovinu. Pochopil jsem z tohoto dopisu jedinečnou bystrost génia, velké vzdělání k zaujetí pozice, kterou hájí; tato pozice poslouží k tomu, aby popletla všechny, kteří vznášejí nějaké návrhy, a aby byly zakázané dvě kvinty, protože neladí. Toto je bod, o němž vím, že nebyl nikdy pojednáván, a bude potřeba jiného než vzácného talentu P. Sacchiho, který by se mohl ujmout takového velkého úkolu. Prosím, abyste to chápal z mé strany s veškerou úctou.*“¹⁵

Pozornosti badatelů zatím unikly dva další Pichlovy dopisy. Nejsou totiž uloženy v boloňské sbírce Padre Martiniho, ale v konventním archivu sv. Františka. První je adresován P. Martinimu z 15. prosince 1783. „*Vaše Ctihodnost mě přeceňuje, když chce vyměnit svá nesrovnatelná díla za mé ubohé hudební party, které přestože jsou vyhledávané tiskaři, nezaslouží si podle mého názoru zveřejnění. Ještě méně si zaslouží, aby byly uchovány ve vaší vyhlášené filharmonické sbírce. Už vlastnil třetí díl Martiniho Dějin hudby a zdvořile žádal nějaké jiné učencovo dílo na výměnu. Pichl shromažďoval kompozice Miserere od významných skladatelů. Už měl skladby L. Lea, P. Palestriny, G. Allegriho [!] a J. A.*

¹² Straková, s. 171 čte jméno poslední opery chybně jako *Lucio Papirio*

¹³ Tammaro/R, F.: Sacchi, Giovenale, italský matematik, hudební teoretik a spisovatel. Od roku 1758 vyučoval rétoriku v Collegio dei Nobili v Miláně. Byl v kontaktu s Gerbertem, Mattei. Sacchiho tištěný dopis *Delle quinte successive nel contrappunto e delle regole degli accompagnamenti* vyšel v Miláně roku 1780. Viz: Lichtenthal, P.: *Dizionario e bibliografia della musica IV, Letteratura della teoretica e practica della moderna musica, parte seconda*, Milano 1826, s. 233

¹⁴ Straková, s. 180

¹⁵ Museo civico, Bologna, Raccolta P. Martini, sign. I.19.I.152a

Hasseho a žádal Martiniho o další z jeho hudební sbírky. Slibuje poslat další své vokální skladby a portrét Josefa Haydna! Není zřejmé, zda portrét vlastnil nebo byl schopen pořídit pro Martiniho kopii, ale potvrzuje to opět Pichlovy vztahy. Jestliže Martini skutečně žádá jeho vlastní portrét, aby ho umístil mezi významné, Pichl to odmítá s tím, že do této kategorie nepatří a že nechce znesvětit tak vzácnou sbírku bezcenným kusem. Děkuje za Padre Sacchiho, svého přítele, který se v Boloni naučil různým finesám a divertimentům, jichž nyní využívá i sám Pichl. Pichl ještě přeje Martinimu štěstí v novém roce a prosí Boha, aby mu zachoval zdraví. Snad už i tušil, že Padre Giovanni Battista Martini ztrácí síly a proto převedl korespondenci na P. Stanislava Mattei.

Druhý neznámý Pichlův dopis oslovuje M.R.P. Stanislava Mattei (1750-1825). Tento minorita, Martiniho žák a přítel byl v roce 1776 vybrán jako nástupce u sv. Františka v Boloni. Dopis je nedatovaný, ale podle obsahu dopisu P. Martinimu (20. 12. 1783) byl napsán a odeslán také před koncem roku 1783. Píše o hudbě, „*kteřá byla kdysi mojí profesí, nyní je zábavou a vášní*“. Posílá mu k posouzení *Gloria Pastorale* pro dva sbory a dvoje varhany s možností redukce na varhany jedny. „*Vaší V.P.R. nebude neznámo, že slovná Accademia di Bologna mě chce poctít členstvím ve Filharmonii s titulem compositore; abych si zasloužil tuto poctu, pracuji na Magnificat pro osm hlasů a to pošlu těmto ctěným pánům akademikům.*“ Zdá se, že dotazy na Martiniho ohledně zájmu „německého přítele“ mohl Pichl také předstírat, aby zjistil proceduru a vyřizování žádosti pro sebe. Nakonec sám řešil žádost písemnou cestou, zatímco ještě Josef Mysliveček nebo Wolfgang Amadeus Mozart museli skládat písemné zkoušky v Boloni osobně. Další zprávy o průběhu jeho žádosti nemáme. Navíc Padre Martini 3. srpna 1784 zemřel, aniž by mohl dokončit čtvrtý díl svých hudebních dějin. Pichlův dopis Stanislavu Mattei každopádně dokládá, že nemohl být členem boloňské Accademia Filarmonica před koncem roku 1783, jak se domnívá Allan Badley k roku 1782¹⁶ nebo jak jej dokonce už v roce 1780 tituluje P. Giovenale Scacchi.¹⁷

¹⁶ Badley, A.: Wenzel Pichl, www.artaria.com/Composer/FullBios/Bio_Pichl.htm [20.9.2005]

¹⁷ *Delle Quinte successive nel Contrappunto, e delle regole degli accompagnamenti, Lettera al sig. Vincenzao Pichl, Accademico Filarmonico, direttore della musica di S.AA. il Serenissimo Arciduca Ferdinando.* In Milano, per Cesare Orena, Stamperia Malatesta, 1780, 183 s. Viz Lichtenthal, s. 233

M. S. Mattei!

Avendo degnato l'amico mio il Padre Sacchi di parlar
 della mia imbecille persona colla V. L. ^{la mia} ^{riguar-}
 do alla Musica, che fu quondam mia Professione
 ora diletto e Passione. mi ha suggerito d'inviarle
 qualche pezzo vocale del mio canto, lo confesso
 che attesa la virtù della V. L. che ella professa
 con onore in Musica, ed il rigore, con quale
 vengono giustamente giudicati nella città
 del Celebre G. Martini componimenti Musicali
 o d'un confesso: che io deliberato molto tempo,
 se mi conviene d'informar colla mia deboli
 Parti! ma avendo io mi fatto a legge succedere
 agli consigli di Amici, ardisco dunque di
 spedirle questo mio piccolo lavoro.

Ma io crede degno d'esser veduto dal mio
 molto amatissimo G. Martini, e si accia
 vederlo. Io invio parimente Un Gloria
 Pastorale à 2 Coni, cio à otto voci con due Organi
 M. S. che si pò anich' eseguir con Un organo solo.
 V. S. transpositio ad un con transponendis: cioè nel modo

Pichlův dopis z prosince 1783 P. Stanislavu Mattei s oznámením, že boloňská Accademia Filarmonica se ho chystá přijmout mezi své členy.

a parte di due Organi in Una sola. prego di guardarlo
 occasionalmente, e di dirmi di questi ~~su~~ il suo
 incerto parere. a V. B. Q. non sarà ignoto:
 che l'Inglese accademia di Bologna si è
 degnata d'associarmi al suo Corpo Filarmonico,
 con Titolo di Compositore; per meritarmi
 questo Onore, ho facendo un magnifico di
 otto Voci, e lo manderò a questi ~~su~~ ^{su} ~~su~~ ^{su} ~~su~~ ^{su} ~~su~~ ^{su} ~~su~~ ^{su}
 Accademici. Ma tanto me ne consolo
 d'aver avuto il campo di poter dar conoscenza
 letterale almeno in questo modo con V. B. Q.
 sperando però, che forse questa estate avrò
 quella già da molti anni bramata Sorte di
 revensse, occasionalmente il Mio Amabilissimo
 G. Martini, ed in questo tempo avrò occasione
 anche di revensse V. B. Q. Ma tanto prego
 d'Esser con rispetto, Amia di V. B. Q.

V. B. Pregho di vedere in Archivi del P. Martini:

È un viso trova un manoscritto del celebre
 Georgio Leitler. Senza argomenti a quattro voci.

as four voices canon fugue
 in G. G.

Alejoš, H. Embor
 Wenceslas Bichler
 Direttore di Musica
 di S. A. Reale
 e chitarra Fernando.

Priloha I.

I.19.I.152a Museo Civico Bologna

Stimatis[sim]o e Riveritis[simo] Sig. Pichl

Sono pochi fiorni, che ho ricevuto la lettera stampata dal stimatis[sim]o P. Giovenale Sacchi, e ne ho letto sina ad ora poco più della metà. Rilevo is essa lettera una singolar acutezza d'ingegno, grande erudizione per sostenere il punto, che egli prende a difendere; servirà questa sorta tutto per confondere tanti, che avanzano una proposizione, esser cioè proibire le due Quinte perche scordano. Questo è un punto, che v[erament]e so che sia mai stato trattato, e v[erament]e ci voleva altro che il raro talento del P. Sacchi, che potesse assumere un così grande impegno. La prego riverirlo per parte mia con ogni ossequio.

Priloha II.

Archivio del convento di S. Francesco, Bologna

Molto Rev[erende] Pater Martini!

V. R. m'onora troppo, volendo cambiare La Sua impareggiabile opera colli miei deboli parti musicali, I quali quantunq[ue] vengono frequentemente cercati dai Stampatori, coondo Il mio proprio giudizio, non meritano La publica Luce; molto meno meritano d'esser collocati nella di V. R. tanto rinomata raccolta Filarmonica. Ma Siccome Io mi hò fatto Lege, di rispettare ogni minimo cenno, dato mi da V.P.R., come un commando, onde mi converrà di corrisponderci, colla prontissima ubedienza; Io per ora hò esitato tutti I Exemplari della mia Musica Stampata, hò però dato incombenza al mio Stampatore, di mandarmi d'altri; e mi farò *Gloria* di poterla Scrivere con I miei quantunq[ue] imbecilli Sforzi Musicali, e Siccome Io gia possiedo Sin dal'anno passato Il Terzo Tomo della Sua Istoria, mi riserbano di contracambiarmela con qualche Altro pezzo della di Lei eccellente penna;

Io facio La raccolta dè Miserere de Valenti compositori onde, Sapendo che V. R. nè possiede tanti, La pregarei di mandarmi alcuni, ma in Specie quel Suo. Io nè possiedo quel di Leonardo Leo, Praenestini, Allegri, Hasse. Mi prenderò anche L'ardire di mandarle qualche cosa della mia Musica Vocale; assieme con Il ritratto di Giuseppe Haydn. Quel che poi riguarda La richiesta del mio ritrato, che si degnà V.R. di ricercarne se Ella à L'intenzione di collocarlo tra la raccolta dè Suoi Amici, ed Adoratori della di Lei rare Virtuosi, à tal condizione La Serviro con gran piacere, mentre io mi fido à darne prove d'Esser uno di quelli, e questi. Se però Ella Lo volesse metter assieme alla raccolta de Uomini Valenti, L'assicuro che non hò La vanità di credermi degno tanta Sorte; voglio più tosto venire à riverirla personalmente, che adulterare La tanto celebre raccolta con un mobile di pocca valuta. Del resto hò grande piacere ch'Il P. Sacchi s'abbia provveduto à Bologna di Musica Scelta, così me ne approffiterò anche io per consensum d'Amicizia; hò preso parte di Tutte Le finezze, e divertimenti, che Lui hà ricevuto à Bologna mediante V.S.R., e La ringrazio infinitamente. Hò deposto agli piedi di LL. AA. RR. Li rispetti incaricati mi di V.P.R., La ringraziano Entrambi, con Singolar aggradimento e Se vaglio di Servirla in qualunq[ue] occorrenza La prego di

preval [con- tutti] della mia bona volonta, Sono con pieno Stima, e Venerazione di V.P.R.

P.S.

Auguro felicissime Feste; ed faustissimo principio ed fine dell anno novo, Dio La conservi incolume e Sano.

Milano 15 di Decembre 1783

ossequissimo Servitore

Wenceslao Pichl mp

Priloha III.

Archivio del convento di S. Francesco, Bologna

M[olto] R[everende] P[ater] Mattei!

Avendo Se degnato L'amico mio Il Padre Sacchi di parlar della mia imbecille persona colla V.P.R[everen]zia riguardo alla Musica, che fù quondam mia Proffessione ora diletto e Passione, mi hà suggento d'inviarle qualche pezzo Vocale del mio parto; I confesso che attesa La virtù della V.P.R. chElla proffessa con'onore in Musica; ed il rigore, con quail vengono giustamente giudicati nella Scuola del Celebre P. Martini I componimenti Musicali Io dunque confesso: che hò deliberato molto Tempo, se mi conviene d'espormi colli miei deboli Sforzi! Mà avendo Io mi fatto La Lege d'ubedire agli consigli dè Amici, ardisco dunq[ue] di Spedirle questo mio picciolo Lavoro.

Ella Lo crede degno d'esser veduto dal mio molto amantissimo P. Martini, Li Lo faccia vederlo. Io L'invio parimente Un Gloria Pastorale à 2 Cori, cio à otto Voci con due Organi obl. Il che si pò anch'esequire con un organo Solo.

(NB. Transpositis ad'invicem transponendis) cioè mettendo la parte di due Organi in una Sola. Prego di guardarlo occasionalmente, e di dirmi di questi il suo sincero parere. À V.P.R. non sarà ignoto, che L'Inclyta accademia di Bologna Si é degnata d'associarmi al Suo Corpo Filarmonico, con Titolo di compositore; per meritarmi questo L'Onore, sto facendo un Magnificat à otto Voci, e Lo manderò à questi SS.PP. Sign Accademici. Frà tanto me ne consolo d'aver avuto Il campo di poter far conoscenza letterale almeno in questo modo con V.P.R. Sperando però, che forse questa estate avrò quella già da molti anni bramata Sorte di reverire personalmente Il mio amabilissimo P. Martini, ed in l'istesso tempo avro L'occasione anche di reverire V.P.R. frà tanto passo d'Esser con perfetta Stima di V.P.R.

P.S. Prego di vedere in Archivio del P. Martini se non vise trova un *Miserere* dell Autore Georgio Reütter Senza stromenti à quattro Voci.

Scusi i miei errori scritti in fretta

Ossequissimo servitore
Wenceslao Pichl mp
direttore di Musica
di S.A.Reale
Arciduca Ferdinando

SUMMARY

Václav (Wenzel, Vincenslao) Pichl (1741-1805) supported the fame of those talented musicians whose roots lead to Czech lands, as it was expressed by Ch. Burney or K. F. Triest. He was highly appreciated by A. Strobach, K. Ditters von Dittersdorf, A. Jírovec (Gyrowetz), Maria Theresa, Josef II and others. He felt as a close friend of J. Haydn and sent his own portrait with L. Cherubini to Padre Martini to Bologna in 1784. Under his influence he must have shared the interest in the music history. He contributed many articles for Dlabacz's Dictionary (Prague 1815). There are three new sources exploited for the first time: 1. the concept of Martini's answer to Pichl's question, 2. Pichl's letter to Padre Martini (December 15, 1783 and 3. Pichl's letter to P. S. Mattei [1783]).

This part of Pichl's unknown correspondence reveals the Martini's statement about the parallelism, his interest in Pichl's music, Haydn's and Pichl's portraits, the relation between Pichl, Sacchi and Martini, and Pichl's striving to collect Miserere compositions by important composers. The last document confirms that Pichl was trying to apply for the Accademia Filarmonica membership with his Eight-part Magnificat, which, however, was not ready yet before the end of 1783.